

Toimintakertomus 2006

Sisällys

1. Yleistä
2. Yhteiskunnallinen vaikuttaminen
3. Ympäristökasvatuksen laadun kehittäminen
4. Kasvattajien ympäristökasvatustyön tukeminen ja yhteistyöverkostot
 - 4.1. Vihreä lippu –ympäristökasvatusohjelma
 - 4.2. Paikallistoiminta
 - 4.2.1. Yleistä
 - 4.2.2. Alueellinen ympäristökasvattaja
 - 4.3. Koulutus ja neuvonta
 - 4.3.1. Ympäristökasvatuspäivät 2006
 - 4.3.2. Muu koulutus ja neuvonta
 - 4.4. Ympäristökasvatuksen yhteistyö
 - 4.4.1. Pyöreän pöydän yhteistyö
 - 4.4.2. Järjestöjohtajien tapaamiset
 - 4.4.3. Luontokoulut
 - 4.4.4. Muu yhteistyö
5. Viestintä
 - 5.1. Yleistä
 - 5.2. Ympäristökasvatus-lehti
6. Talous

1. YLEISTÄ

Suomen Ympäristökasvatuksen Seura on ympäristökasvatuksen edistämiseen, kehittämiseen ja tukemiseen erikoistunut järjestö, jolla on maamme kaikkien merkittävien ympäristöjärjestöjen antamat valtuudet toimia edustajanaan ympäristökasvatuskysymyksissä. Seura tarjoaa asiantuntijapalveluja hallinnolle, toteuttaa hallinnon kansallisia ja kansainvälisiä sitoumuksia sekä tukee käytännön kasvatustyötä. Toiminta jakautuu yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen, ympäristökasvatuksen laadun kehittämiseen ja kasvattajien ympäristökasvatustyön tukemiseen.

Toiminta kattaa myös kestävän kehityksen sosiaalisen ulottuvuuden, sillä esimerkiksi osallisuus ja monikulttuurisuus ovat keskeisessä asemassa seuran toiminnassa. Seura tekee työtä sen puolesta, että Suomessa yhä laajenevalla joukolla kasvattajia on halu ja edellytykset välittää lapsille ja nuorille kestävän kehityksen mukaiset tiedot, taidot ja asenteet.

Näkyvimpiä toimintamuotojamme ovat kansainvälinen Vihreä lippu –ympäristökasvatusohjelma kouluille ja päiväkodeille, Ympäristökasvatus-lehti ja valtakunnalliset Ympäristökasvatuspäivät. Ympäristökasvatus-lehti on ympäristökasvatuksen merkittävin tiedotuskanava maassamme. Lehden päämääränä on edistää kestävästä kehityksestä ottaen huomioon kestävän kehityksen kaikki osa-alueet (kts 5.2.).

Vuosittain järjestettävät valtakunnalliset Ympäristökasvatuspäivät tarjoavat alan toimijoille tukea ja virikkeitä omaan työhön. Vuonna 2006 päivät järjestettiin 5. - 6.10. Turussa yhteistyössä BSR Eagle-hankkeen kanssa. Osallistujia päivillä oli molempina päivinä noin 130 henkeä. Ilahduttavaa oli uusien osallistujien suuri määrä.

Suomen Ympäristökasvatuksen Seura koordinoi maassamme kansainvälistä, päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten Vihreä lippu -ympäristökasvatusohjelmaa. Ohjelman periaatteet ovat ympäristökuormituksen vähentäminen, kestävän kehityksen kasvatuksen integrointi opetukseen ja toimintakulttuuriin, lasten ja nuorten osallisuus sekä yhteistyö ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Ohjelmassa oli vuoden 2006 lopulla mukana 174 koulua, oppilaitosta ja päiväkotia. Ohjelma tavoittaa päivittäin lähes 40 000 suomalaista lasta, nuorta ja aikuista. (Kts.4.1.)

HALLITUS

- Puheenjohtaja, projektipäällikkö Merike Niitepöld
- Koulutoiminnan päällikkö Kirsi Airaksinen, varalla ympäristösuunnittelija Pirjo Rinne
- Ympäristökasvattaja Tarja Malmi-Raike, varalla ympäristökasvatuksen suunnittelija Elina Pilke
- Ympäristökouluttaja Jaana Hiltunen, varalla ympäristökasvatuksen koordinaattori Barbro Sinisalo
- Filosofian ylioppilas Tarja Heinonen, varalla luontokoulunopettaja Pekka Paaer
- Erikoistutkija Anna-Liisa Kiiskinen, varalla luontokoulunopettaja Saara Susiluoma
- Ympäristökasvattaja Elena Saarikallio (os Lehtimäki), varalla koulutuspäällikkö Tuovi Kurttio
- Tiina Kilpeläinen, varalla ”Täti Vihreä” Elina Nummi

TYÖNTEKIJÄT

- Toiminnanjohtajana Eeva-Maija Bergholm (Kati Vähä-Jaakkolan sijainen)
- Vihreä lippu –projektipäällikkö 1.1. - 30.6. 2006 Aino Alasentie. Vihreä lippu -päällikkö 1.7. - 31.12.2006 Heli-Maija Asikainen
- Vihreä lippu -koordinaattori 1.8. - 31.12.2006 Aino Lotvonen (os Alasentie)

- Järjestösihteeri Erja Solla
- Alueellinen ympäristökasvattaja Laura Järvilehto tammi-huhtikuussa ja Katja Viberg huhti-joulukuussa
- Ympäristökasvatus-lehden toimitussihteeri Marjo Soulanto
- Ympäristökasvatus-lehden taittaja Sanna Saastamoinen
- It-tukihenkilö Petro Tamminen

Kirjanpidosta vastasi Tilitoimisto Hailio.

Jäseniä oli vuoden lopussa 619. Näistä yhteisöjäseniä oli Ab Utbildning Sydväst, Birdlife Suomi ry, WWF, Kotitalousopettajaliitto, Keski-Suomen Ympäristökeskus, Kuvataideopettajaliitto, Luonto-Liitto, Metsähallitus Lounais-Suomen puistoalue, Natur och Miljö rf, PK Seudun Kierrätyskeskus Oy, Suomen Latu ry, Suomen luonnonsuojeluliitto, Suomen Metsäyhdistys, Suomen Ympäristökeskus, WSOY Oppimateriaaliosasto sekä Vihreä lippu –osallistujat (174 kappaletta).

Hallituksen alla toimi useita työryhmiä, jotka olivat avoimia kaikille jäsenille.

- Yhteiskunnallista vaikuttamista organisoitiin strategiaryhmä, joka kokoontui vuoden aikana viisi kertaa. Neljä tapaamisesta oli lyhyempiä parin tunnin kokouksia ja viides tapaaminen oli pidempi kuuden tunnin suunnittelupäivä järjestön oman strategian päivittämisestä. Työtunteja ryhmäläisille kertyi yhteensä noin 80 tuntia.
- Varainhankintaryhmä aloitti toimintansa syksyllä. Työtunteja ryhmäläisille ehti kertyä noin 30 tuntia.
- Ympäristökasvatuspäivien suunnitteluryhmä kokoontui kolme kertaa. Lisäksi ryhmäläiset tekivät talkootyötä Ympäristökasvatuspäivillä. Työtunteja kertyi yhteensä noin 60 tuntia.
- Ympäristökasvatus-lehden toimituskunta. Toimituskunta kokoontui vuoden aikana viisi kertaa. Lisäksi toimituskuntalaiset kirjoittivat lehteen artikkeleja ja tekivät haastatteluja. Työtunteja kertyi yhteensä noin 160.
- Vihreän lipun kehittämistyöstä vastaa Vihreä lippu -työryhmä eli Hanska. Hanska kokoontui vuonna 2006 kuusi kertaa, yhteensä työtunteja kertyi 54. Varsinaisten kokousten ohella kokoontui myös pienempi ryhmä, joka viilasi Vihreä lippu -ohjelman kriteereitä. Työtunteja kertyi n. 15.

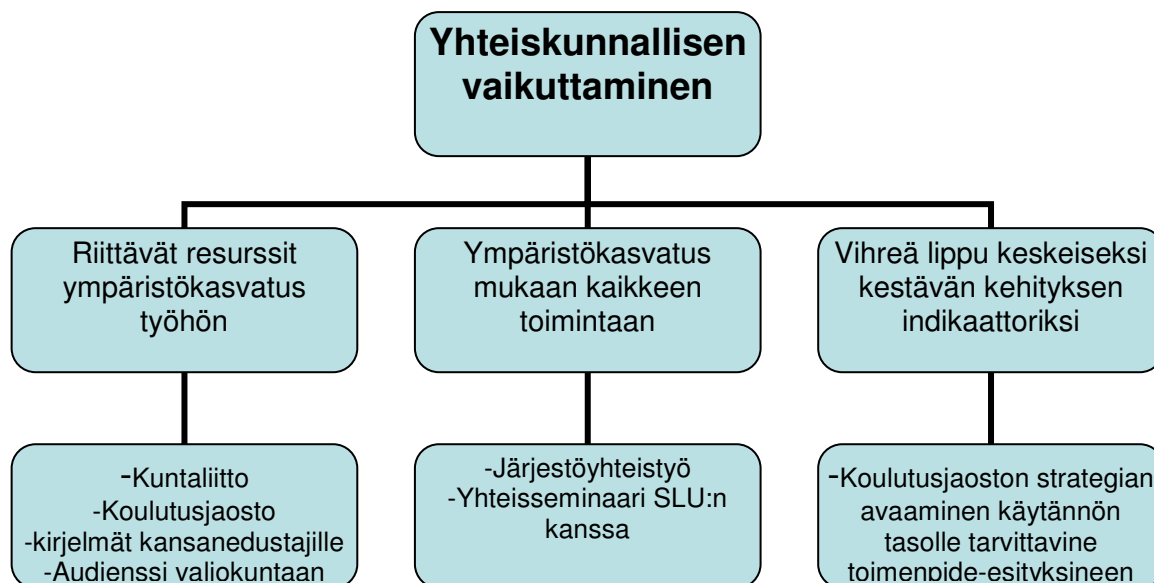
TOIMITILAT

Suomen Ympäristökasvatuksen Seuralla oli elokuun alkuun käytössään pieni toimistohuone Nuorten Luontotalolla Helsingissä. Lisäksi oli mahdollisuus käyttää Nuorten luontotalon muita tiloja kokouksia ja koulutuksia varten.

Toiminnan laajentuminen pakotti etsimään isompaa toimitilaa järjestön käyttöön. Elokuun alussa toimisto muutti uuteen osoitteeseen Pohjoiselle Hesperiankadulle Uruus-säätiön omistamiin tiloihin. Samoissa tiloissa toimii myös Stete (Suomen toimikunta Euroopan turvallisuuden edistämiseksi) sekä Kepan projektit.

Ekoarki-hankkeen alueellinen ympäristökasvattaja työskenteli koko vuoden Vantaalla Perhekeskus Hakusen tiloissa.

2. YHTEISKUNNALLINEN VAIKUTTAMINEN

Kestävä kehityksen toimikunnan koulutusjaoston strategia ja sen toimeenpanosuunnitelma valmistui alkuvuodesta 2006. Toiminnanjohtaja piti järjestöjen edustajana puheenvuoron Kestävä kehityksen toimikunnassa 15.3., jolloin strategia hyväksyttiin. Strategiaan on kirjattu tavoitteeksi muun muassa, että vuoteen 2014 mennessä 15 prosenttia päiväkodeista, kouluista ja oppilaitoksista on saanut ulkoisen tunnuksen tai sertifikaatin kestävä kehityksen toiminnastaan. Käytännössä tämä tarkoittaa Vihreää lippua tai Oppilaitosten ympäristösertifikaattia. Päiväkodeille ainoa tarjolla oleva vaihtoehto on tällä hetkellä Vihreä lippu.

Kevään aikana seura selvitti yhdessä OKKA-säätiön kanssa strategian vaikutuksia Oppilaitosten ympäristösertifikaattiin ja Vihreään lippuun. Jaoimme strategian tavoitteen eri vuosille, selvitimme tarvittavia tukitoimenpiteitä ja tarvittavaa rahoitusta. Koulutusjaosto järjesti toukokuun lopulla seminaarin Kestävää kehitystä edistävän kasvatuksen ja koulutuksen strategiasta ja sen toimeenpanosta. Seminaarissa esiteltiin myös selvitystyömme strategian vaatimista toimenpiteistä Kestävä kehityksen toimintaohjelmien osalta.

Kestävää kehitystä edistävään kasvatukseen ja koulutukseen strategiaan sisältyy vahvasti myös ympäristökasvatukseen sisällyttäminen eri hallinnonalojen ja toimijoiden strategioihin ja toimintasuunnitelmiin. Suomen Ympäristökasvatuksen Seura vei ympäristökasvatusta eri järjestöjen toimintaan. Välitimme tietoa muun muassa Pyöreän pöydän tapaamisten ja sähköpostilistan kautta. Merkittävimpänä vuonna 2006 oli yhteistyö SLU:n kanssa. Seura järjesti koulutuksen SLU:n kanssa yhdessä koulutuksen "Vaikuttava juttu – toiminnallisia ja osallistavia menetelmiä ympäristötyöhön" 9.5. Koulutukseen osallistui SLU:n eri lajiliitoissa toimivia henkilöitä.

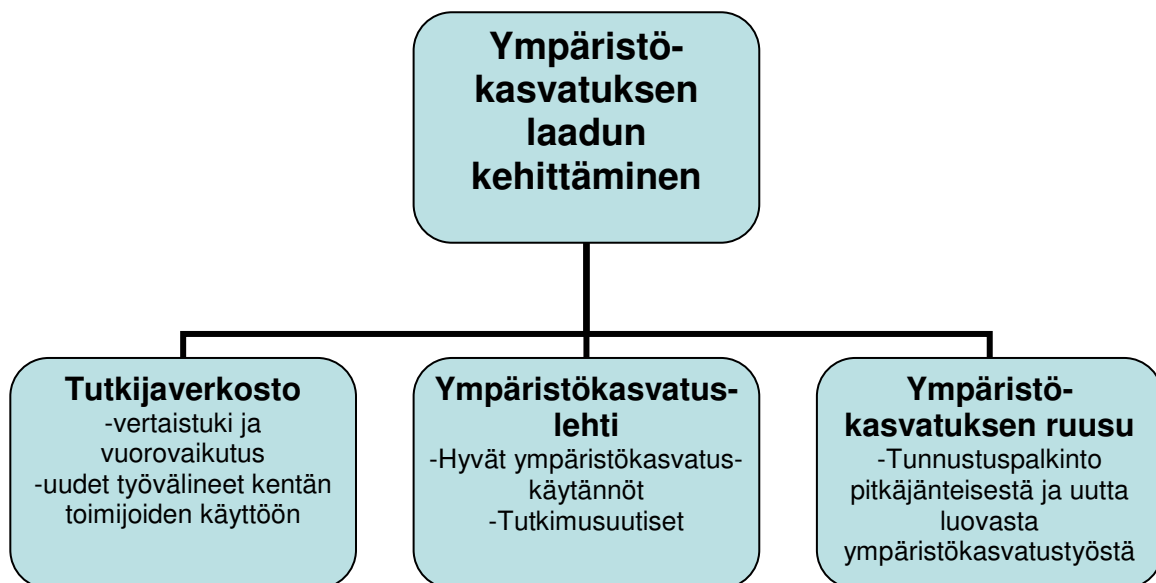
Vuonna 2006 tiivistimme yhteistyötä Kuntaliiton kanssa ja veimme tietoa erityisesti Vihreä lippu-ohjelman tarjoamista mahdollisuuksista kuntatason toimijoille. Samoin edistimme luontokoulutoimintaa ja sen toimintaedellytyksiä. Pohjapaperi Vihreän lipun ja luontokoulutoiminnan edistämisestä välitettiin myös keskeiseksi katsotuille kansanedustajille.

Toiminnanjohtaja osallistui ympäristöministerin järjestötapaamiseen tammikuussa. Kansanedustajille jaettiin Ympäristökasvatus-lehden teemanumerot ajankohtaisen saatekirjeen kanssa.

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan asunto- ja ympäristöjaosto kutsui seuran edustajan kuultavaksi ympäristökasvatuksen rahoituksen riittävydestä syksyllä 2006. Seura korosti lausunnossa hyvien toimintamallien rahoituksen jatkuvuuden turvaamista sekä kestävän kehityksen toimintaohjelmien pysyvää rahoitusta.

Vuoden lopulla päivitettiin seuran strategiaa vuoteen 2010. Samalla keskusteltiin seuran asemasta ympäristökasvatuskentässä, kun uudet alueelliset kehittämiskeskukset aloittavat toimintansa. Seura tarjoaa alueellisille verkostoille ja kehittämiskeskuksille osaamistaan ja omia verkostojaan sekä internetsivujaan. Seuran sähköiset kanavat voivat toimia koko maan kattavana keskusteluforumina ja Pyöreän pöydän toiminta taas mallina alueellisille Pyöreille pöydille.

3. YMPÄRISTÖKASVATUKSEN LAADUN KEHITTÄMINEN

Suomen Ympäristökasvatuksen Seuran sateenvarjon alla toimii alan tutkijaverkosto. Verkosto välittää Ympäristökasvatus-lehden, Ympäristökasvatuspäivien ja internet-sivujemme kautta tietoa tuoreimmista tutkimustuloksista kasvattajille. Näin verkosto antaa kasvattajille uusia, toimivia työvälineitä ympäristökasvatukseen. Verkoston toinen keskeinen merkitys on tutkijoiden välinen vuorovaikutus ja vertaistuki. Vuonna 2006 tutkijaverkostolla oli oma tutkijaseminaarinsa valtakunnallisten Ympäristökasvatuspäivien yhteydessä lokakuussa Turussa.

Seura jakoi Ympäristökasvatuspäivillä Ympäristökasvatuksen ruusu -tunnustuspalkinnot ansiokkaasta ympäristökasvatustyöstä. Seura haluaa tunnustuksilla nostaa esiin esimerkillisiä

ympäristökasvatuksen käytäntöjä sekä erinomaista työtä tekeviä ympäristökasvattajia. Ruusut myönnetään vuosittain tahoille, jotka ovat toimineet pitkäjänteisesti, uutta luovasti ja ympäristökasvatusta edistäen. Vuonna 2006 ruusu myönnettiin seuraaville:

1. Ilmari-ilmastolähettiläät, Luonto-Liiton, Dodon, Maan ystävien ja Nuorten Akatemian yhteinen ilmastonmuutostiedotushanke. Pitkäjänteisestä ja uudeltaisesta järjestöjenvälisestä yhteistyöstä ympäristökasvatuksen saralla ilmastonmuutoksen pysäyttämiseksi.

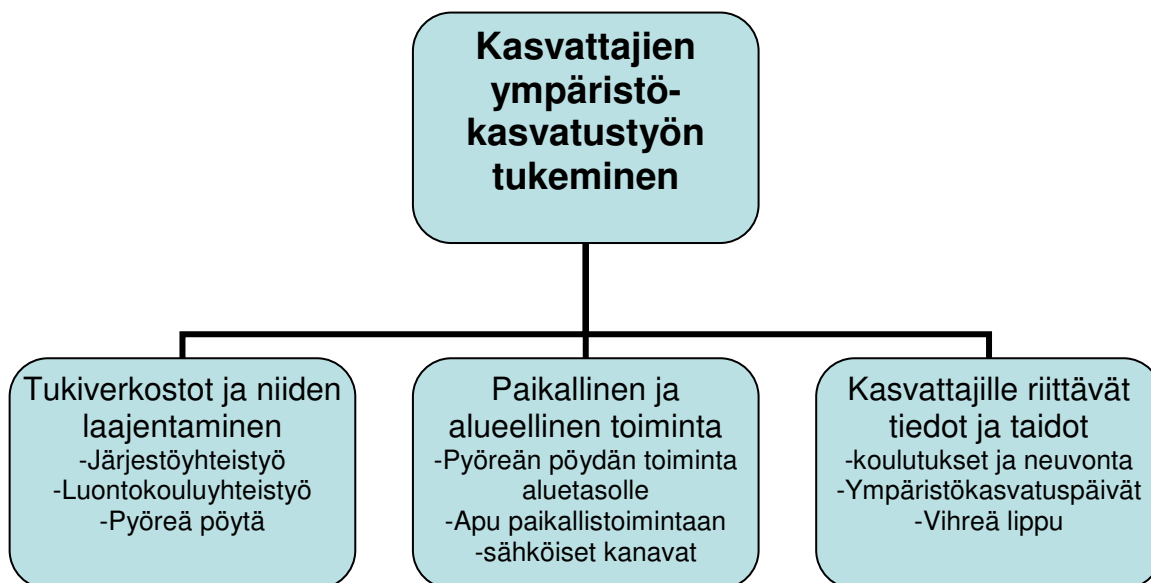
2. Risto Willamo. Maanläheisestä ja sydämen palolla tehdystä ympäristökasvatustyöstä.

3. Luontokoulu- ja ympäristökoulutoiminta Suomessa 20 vuotta. Luonto- ja ympäristökoulut yhdistävät elämänhalun ja oppimisen ja kasvattavat kestävän kehityksen mukaiseen ajatteluun.

Ympäristökasvatus-lehti nosti vuoden 2006 aikana esille neljässä numerossaan toimivia ympäristökasvatuskäytäntöjä. Lisäksi lehdessä oli oma palsta alan tutkimusuutisille.

Vuonna 2006 käynnistyi seuran alle selvitys Ympäristökasvatuksen erikoisammattitutkinnon tarpeellisuudesta. Seuran internet-sivuilla oli loppuvuodesta jäsenistölle ja muille aiheesta kiinnostuneille kysely. Kyselyssä ilmeni selvä tarve ja kysyntä tutkinnolle. Työ jatkuu vuonna 2007.

4. KASVATTAJIEN YMPÄRISTÖKASVATUSTYÖN TUKEMINEN JA YHTEISTYÖVERKOSTOT

4.1. Vihreä lippu – ympäristökasvatusohjelma

Vihreä lippu on päiväkodeille, kouluille ja oppilaitoksille tarkoitettu ympäristöohjelma ja ympäristökasvatusohjelma. Se on osa kansainvälistä Eco-Schools –ohjelmaa, johon osallistuvat mm. lähes kaikki EU –maat. Ohjelma perustuu ympäristöjärjestelmien jatkuvan kehittämisen

periaatteeseen. Ympäristövaikutusten hallinnan lisäksi keskeistä on kasvatuksellisen näkökulma. Lapset ja nuoret ovat keskeisessä roolissa toiminnan suunnittelussa, toteutuksessa ja tulosten arvioinnissa. Osallistujat tekevät suunnitelmallista ympäristökasvatustyötä arjen tasolla, mikä on ympäristökasvatuksen vaikuttavuuden elinehto.

Ohjelman osallistujat ovat päivähoitoyksiköitä, peruskouluja, lukioita ja ammatillisia oppilaitoksia. Vuonna 2006 ohjelmassa oli 174 osallistujaa. Koska ohjelma edellyttää osallistujalta määrätietoista, monipuolista ja jatkuvaa toimintaa, luvussa ovat mukana vain aktiivisesti toimivat koulut ja päiväkodit. Lisäksi ohjelma edellyttää, että koko päiväkot-, koulu-, tai oppilaitosyhteisö on mukana toiminnassa. Näin ohjelma tavoittaa päivittäin lähes 40 000 suomalaista lasta, nuorta ja aikuista.

Vihreä lippu -ohjelman osallistujat voivat hakea lipun käyttöoikeutta toimittuaan ohjelmassa vähintään yhden lukuvuoden ajan. Vihreä lippu myönnetään suunnitelmallisille, osallistaville ja koko yhteisön toimintakulttuuria kehittäville projekteille. Lipun käyttöoikeutta haetaan uudelleen vähintään puolentoista vuoden välein. Vuoden 2006 lopussa lipun käyttöoikeus oli voimassa 132 osallistujalla.

Kun osallistuja on läpikäynyt vähintään kolme Vihreä lippu -projektia, se voi anoa siirtymistä Kestävälle Vihreä lippu tasolle (ent. pysyvä lippu). Näiden Kestävän tason osallistujien määrä kasvaa jatkuvasti. Vuoden 2006 päättyessä Kestävällä tasolla oli 58 osallistujaa, kun vastaava luku vuotta aiemmin oli 49.

Suomen Ympäristökasvatuksen Seuralla oli vuonna 2006 yhteistyökumppanina 19 Vihreä lippu -ohjelman alueellista edistäjää. Alueelliset edistäjät ovat paikallisia ja alueellisia ympäristökasvatuksen toimijoita, kuten luontokouluja, jotka ovat sitoutuneet tiedottamaan Vihreä lippu -ohjelmasta ja tukemaan alueensa Vihreä lippu -osallistujia mm. tarjoamalla neuvontaa ja koulutusta ja edistämällä osallistujien välistä yhteistyötä. Alueelliset edistäjät järjestävät myös tilaisuuksia ja tapahtumia. Merkittävimpänä tapahtumana vuonna 2006 oli Varsinais-Suomen Agendatoimisto järjestämät Varsinais-Suomen Vihreä lippu -juhlat. Osallistujia oli noin 180.

Vuonna 2006 Vihreä lippu -ohjelmaa kehitettiin vastaamaan osallistujien tarpeita aiempaa paremmin. Osallistujille valmiina tarjottavien teemojen lukumäärä kasvoi viiteen, uutena teemana Kestävä kulutus. Uusi elämä -hanke osallistui teeman toteutukseen maksamalla teeman kirjoittajan ja kokoajan Anu Venäläisen palkkion. Myös teemoihin liittyvää koulutusta kehitettiin ja vuoden aikana valmistui koulutuspaketti teemasta Energia. Vihreän lipun myöntämiselle laaditut kriteerit päivitettiin vastaamaan Eco-Schools -organisaation ohjeistusta ja kriteeristön esitystapa muutettiin selkeämmäksi.

Vuoden 2006 aikana osallistuttiin kansainväliseen lähiympäristöä koskevaan/käsittelevään kasvatushankkeeseen. Kansainvälinen COPE- hanke on käynnistynyt vuonna 2005 Pohjoismaisen Ministerineuvoston aloitteesta ja sen koordinoinnista on vastannut tanskalainen Danish Outdoor Council. Hankkeeseen osallistui Pohjoismaista ja Baltiasta yhteensä yhdeksän maan Vihreä lippu organisaatiot. Suomessa hankkeen toteuttamiseen osallistui viisi koulua Jyväskylän maalaiskunnasta, Turusta sekä Porvoosta. Pohjoismaisen ministerineuvosto julkaisee vuoden 2007 aikana loppuraportin hankkeesta ja sen tuloksista.

Ohjelman ensimmäistä valtakunnallista teemapäivää vietettiin 2.2.2006. Päivän teemana oli päivämäärän mukaisesti "Muistetaan toinen toista". Päivähoidon yksiköissä ja oppilaitoksissa eri puolella Suomea päätettiin itse, millä tavoin päivää vietettiin. Yli 50 Vihreä lippu -osallistujaa raportoi Seuralle päivän vietostaan. Juuri ennen teemapäivää saapui tasavallan presidentin kansliasta tieto, että tasavallan presidentti Tarja Halonen on lupautunut niin Vihreä lippu -teemapäivän kuin koko Vihreä lippu -ohjelman suojelijaksi.

Vuonna 2006 Vihreä lippu -ohjelma ja Oppilaitosten ympäristösertifikaatti olivat tiiviissä yhteistyössä.

Kestävän kehityksen toimikunnan koulutusjaoston strategian tavoitteita avattiin kestävän kehityksen toimintaohjelmien toteuttamisen osalta. Mitä strategian tavoitteet tarkoittavat, millaista resursointia ohjelmiin tarvitaan, jotta tavoitteet toteutuisivat ja mitä muita tukitoimenpiteitä tarvitaan. Vihreä lippu ja Oppilaitosten ympäristösertifikaatti olivat myös mukana yhteisellä esittelypisteellä oppilaitosjohdon CREO-messuilla marraskuussa.

Suomen Ympäristökasvatuksen Seura ry ja Vihreä lippu -ohjelma olivat mukana Valkeat yöt -konferenssissa Jyväskylässä kesäkuussa 2006. Konferenssin pääjärjestäjinä toimivat Länsi-Suomen ja Itä-Suomen lääninhallitukset sekä Kansainvälisen Ekologian ja Elintoimintojen Turvallisuuden Tiedeakatemia (IAELPS) Pietarista. Konferenssin teemana oli ”Ekologinen sivistys, nykyinen tilanne ja tulevaisuus”. Vihreä lippu -ohjelma oli konferenssissa yhden työpajan aiheena ja kaikilla konferenssiin osallistuneilla oli mahdollisuus ottaa mukaansa Seuran ja Vihreä lippu -ohjelman esittelymateriaalia.

Suomen Ympäristökasvatuksen Seuralla on yhteistyösopimus Natur och Miljön kanssa. Sopimuksen mukaan Natur och Miljö vastaa ruotsinkielisten osallistujien palvelusta ja materiaalin kääntämisestä ruotsiksi. Seura hallinnoi edelleen koko ohjelmaa ja vastaa kehittämistyöstä myös ruotsinkielisten osallistujien osalta.

Vihreä lippu -ohjelma sai vuonna 2006 valtionavustusta opetusministeriön alaiselta momentilta. Ohjelmaa rahoittivat vuonna 2006 myös ohjelman yhteistyökumppanit Suomen NP-Kierrätys, Kuluttajakuitu ry, Jätelaitosyhdistys, Botniasosk ja Turun Seudun Jätehuolto.

Muita yhteistyökumppaneita olivat SFS Ympäristömerkinä, Motiva, YTV ja Pidä Saaristo Siistinä ry.

4.2. Paikallistoiminta

4.2.1. Yleistä

Hallituksen alla toimi aktiivinen paikallistoimintaa koordinoiva ryhmä, Räpylä. Räpylä teki yhteistyötä paikallistoimintaa edistävän Varsinais-Suomen ympäristökasvatusverkoston kanssa.

Seuran ensimmäinen rekisteröity paikallisyhdistys, Haavi – Varsinais-Suomen ympäristökasvatusyhdistys, edistää ympäristökasvatusta omassa maakunnassaan. Vuonna 2006, ensimmäisenä varsinaisena toimintavuotenaan, Haavi kehitti omaa toimintaansa, järjesti tapaamisia ja tapahtumia ympäristökasvattajille, teki ympäristökasvatusta ja yhdistystä tunnetuksi, edisti ympäristökoulun perustamista Turkuun sekä osallistui Lounais-Suomen kestävän kehityksen kasvatuksen keskuksen suunnitteluun. Ympäristökasvatuksen klubi-illat 12.4. ja 2.11., Haavi auki! – tapahtuma 28.2. ja muut tilaisuudet kokosivat kymmeniä asiasta kiinnostuneita henkilöitä. Haavi osallistui myös Ympäristökasvatuspäiville 5. – 6.10.

Räpylä tuotti Ympäristökasvatus-lehteen artikkeleita paikallistoiminnasta ja paikallistoiminnan käynnistämisestä. Artikkelisarja jatkuu vielä vuonna 2007.

4.2.2. Alueellinen Ympäristökasvattaja

Suomen ensimmäinen alueellinen ympäristökasvattaja etsii keinoja antaa tukea ja ideoita kasvattajien päivittäiseen ympäristökasvatustyöhön. Tavoitteena on edistää kestävästä kehityksestä kouluissa, nuorisotiloilla, päiväkodeissa ja leikkipuistoissa, saada lapset ja nuoret osallistumaan yhteisten asioiden hoitamiseen ja parantaa alueen asukkaiden elinympäristöä. Tavoitteena on myös luoda

malleja, joiden avulla tämän tyyppistä alueellista ympäristöinnostamista voitaisiin hankkeen päätyttyäkin tehdä. Alueellinen ympäristökasvattaja toimi osana Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskuksen ja Suomen Ympäristökasvatuksen Seuran Ekoarki -hanketta

Vuonna 2006 Ekoarki -hanke siirtyi Helsingistä Vantaan Urban-alueelle, Urban -ohjelmakauden viimeiseksi vuodeksi. Vantaan hankkeen tavoitteena oli edellisten lisäksi kokeilla Helsingin Ekoarjessa kehitettyjen hyvien toimintamallien siirrettävyyttä.

Yhden vuoden hankekaika on haastava ja alkuvuodesta panostettiin henkilökohtaiseen tiedottamiseen kouluilla ja päiväkodeissa. Koulu- ja päiväkotivierailut, kuten kaikki vuodenaikana toteutetut koulutuksetkin toteutettiin yhdessä Vantaan luontokoulun Lähiluonto -hankkeen kanssa. Hanke käynnistyi kaikilta osin mainiosti ja koko vuosi sujui hyvin.

Vuoden 2006 aikana tavoitettiin huomattava määrä alueella työskenteleviä kasvattajia, sekä alueen muita toimijoita ja asukkaita. Hankkeen tarjoama toiminta oli toimija- ja toivomuslähtöistä. Koulujen, päiväkotien, seurakuntien ja nuorisotalojen yksilölliset toiveet toteutettiin mahdollisuuksien mukaan, ja erilaisiin yhteistyöhankkeisiin lähdettiin ennakkoluulottomasti mukaan. Ekoarki-hanke verkostoitui tehokkaasti muiden alueella toimivien tahojen kanssa.

Hankkeessa saavutettiin asetetut tavoitteet ja monilta osin ne jopa ylitettiin roimasti. Tämä osoittaa että hankkeen tarjoamille toiminnoille ja kehittämille toimintamalleille on alueelle kovasti kysyntää. Alueellisen ympäristökasvattajan tukea saivat koulujen, päiväkotien ja nuorisotilojen kasvattajien lisäksi muutkin ammattikasvattajat esimerkiksi seurakunnissa.

Ekoarki-hankkeen toiminnasta Itä-Vantaalla laadittiin loppuraportti joka on pieni jatkokertomus vuoden 2006 alussa ilmestyneelle Helsingin Ekoarjesta kertovalle kirjalle (Ekoarki – Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskuksen ja Suomen Ympäristökasvatuksen Seuran Ekoarki –hankkeen hedelmiä vuosilta 2003 - 2005). Vuoden 2006 loppuraportin liitteenä julkaistiin cd-rom joka sisältää molemmat Ekoarkikirjat, Lähiluonto-hankkeen raportin ja runsaasti kaikissa hankkeessa tuotettua ympäristökasvatusmateriaalia. Kirjassa esitellään myös hankkeen hyvät käytännöt, joita voisi kokeilla muuallakin. Kirjaa voi tilata Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskuksen ja Suomen Ympäristökasvatuksen Seuran toimistoilta niin kauan kuin painosta riittää.

Ekoarki –hankkeen määrälliset tavoitteet ja niiden toteutuminen liitteessä 1.

4.3. Koulutus ja neuvonta

4.3.1. Ympäristökasvatuspäivät Turun Harjattulassa 5. - 6.10.

Vuosittain järjestettävät valtakunnalliset Ympäristökasvatuspäivät tarjoavat alan toimijoille tukea ja virikkeitä omaan työhön. Vuonna 2006 päivät järjestettiin 5. - 6.10. Turussa yhteistyössä BSR Eagle-hankkeen ja Haavi – Varsinais-Suomen ympäristökasvatusyhdistyksen kanssa. Osallistujia päivillä oli molempina päivinä noin 130 henkeä. Ilahduttavaa oli uusien osallistujien suuri määrä.

Päivät koostuivat seminaarista, työpajatyöskentelystä, tutkijatapaamisesta, ympäristöhallinnon ympäristökasvatuksen neuvottelupäivistä sekä iltaohjelmasta. Työpajat ja luennot antoivat tukea ja virikkeitä osallistujien omaan työhön. Seminaarin aamupäivä oli kuluttajakasvatusta ja iltapäivä luontokasvatusta 20 -vuotisen luontokoulutoiminnan kunniaksi. Toisena päivänä kokoontui yhteen Ympäristökasvatuksen yhteistyöseminaari, jossa kehitettiin ympäristökasvatuksen alueellista yhteistyötä. Lisäksi tutkijat kokoontuivat omaan seminaariinsa.

Päivistä löytyy kooste internetsivuiltamme www.ymparistokasvatus.fi

4.3.2. Muu koulutus ja neuvonta

Seura järjesti ympäristökasvatusretken Latviaan 19. – 23.4.2006. Retkelle osallistui 12 henkilöä. Retkeläiset tutustuivat Latvian luonnon aarteisiin ja tapasivat paikallisia ympäristökasvattajia. Samalla tutustuttiin paikallisiin opastuskäytäntöihin ja ympäristökasvatusohjelmiin. Vihreä Sivistys- ja Opintokeskus ViSiO tuki retkeä.

Ekot ja Ökyt – ympäristökasvatuksen koulutusmallia nuorisotyöntekijöille kokeiltiin syksyllä 2006 Kanneljärven opistolla. Kokemukset mallista olivat positiivisia ja Kanneljärven opisto tyytyväinen yhteistyöhön. Koulutusmallin laatimiseen on saatu rahoitusta opetusministeriöltä. Tarkoituksena on vuonna 2007 hakea hankkeelle jatkorahoitusta ja lähteä levittämään koulutusmallia muihin oppilaitoksiin. Koulutusmallin päätavoitteena on edistää nuorisotyöntekijöiden kiinnostusta ympäristökasvatukseen ja lisätä valmiuksia työskennellä kestävän kehityksen näkökulmat huomioon ottaen.

Kevätkokouksen yhteydessä osallistujat pääsivät tutustumaan Korkeasaaren luontokoulun toimintaan. Syyskokouksen jälkeen seura järjesti iltakävelyn historiallisessa Porvoossa.

Alueelliset edistäjät järjestivät Vihreän lipun koulutuksia ja Alueellinen ympäristökasvattaja järjesti omia koulutuksiaan.

4.4. Ympäristökasvatuksen yhteistyö

4.4.1. Pyöreän pöydän yhteistyö

Suomen Ympäristökasvatuksen Seura koordinoi ympäristökasvatustyötä tekevien järjestöjen yhteistyöfoorumia, Pyöreää pöytää, jossa ympäristökasvattajat valtakunnan tasolla kohtaavat. Vuonna 2006 Pyöreä pöytä kokoontui neljä kertaa. Keväällä Pyöreän pöydän tapaamisissa tutustuttiin mm. Kansalliseen kestävän kehityksen strategiaan ja sen valmisteluun. Syksyllä Pyöreässä pöydässä pohdittiin järjestöjen omia kestävän kehityksen teesejä.

Vuoden aikana Pyöreän pöydän toimintaa esiteltiin Ympäristökasvatuspäivillä yhtenä toimintamallina sekä päivien jälkeen opastettiin puhelimitse ja sähköpostitse alueellisia toimijoita, jotka olivat perustamassa omaa Pyöreää pöytänsä. Malli on selkeästi jalkautumassa myös alueelliseen työhön.

Pyöreän pöydän yhteistyössä olivat mukana seuraavat järjestöt ja tahot: Luonto-Liitto, WWF, Suomen Latu, 4H-liitto, Suomen Liikunta ja Urheilu, Suomen Maakasvatusyhdistys, Suomen partiolaiset, Natur och Miljö, Suomen Maakasvatusyhdistys, Suomen luonnonsuojeluliitto, KSL-opintokeskus, Opetusalan koulutuskeskus Opeko, Pidä Saaristo Siistinä, Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus, YTV, Mannerheimin lastensuojeluliitto, Suomen Metsäyhdistys, Kuluttajavirasto, Lastentarhanopettajaliitto, Luokanopettajaliitto, Biologian ja maantieteen opettajien liitto, Historian ja yhteiskuntatieteen opettajien liitto, Kotitalousopettajien liitto, Maan ystävät ja Dodo ry.

4.4.2. Järjestöjohtajien tapaamiset

Eri järjestöjen ympäristökasvattajien lisäksi seura kokoaa yhteen ympäristöjärjestöjen johtajia. Tapaamisten tavoitteena on pitää järjestöjohtajat ajan tasalla kestävän kehityksen kasvatuksessa ja vahvistaa ympäristökasvatuksen asemaa eri järjestöjen toiminnassa.

Vuonna 2006 järjestöjohtajia kutsuttiin mukaan seuran järjestämiin seminaareihin, mutta varsinaista erillistä tapaamista ei ollut.

4.4.3 Luonto- ja ympäristökoulut

Seura edistää luonto- ja ympäristökoulutoimintaa maassamme ja välittää luonto- ja ympäristökouluille tietoa hallinnon päätöksistä sekä uusista tutkimustuloksista. Vuonna 2006 vietettiin luontokoulutoiminnan 20 –vuotisjuhlavuotta. Pääjuhla oli alkusyksystä Siuntion luontokoululla, jossa seura edusti Jaana Hiltunen. Juhlavuosi jatkui Turun Ympäristökasvatuspäivillä, jossa pidettiin luontokasvatusseminaari sekä myönnettiin Ympäristökasvatuksen ruusu luonto- ja ympäristökoulutoiminnalle.

Vuonna 2006 seura vei tietoa luontokoulutoiminnan tarpeista ja mahdollisuuksista Kuntaliiton ja tätä kautta kuntien suuntaan.

Seura on mukana yhteistyökumppanina Itämeren alueen luontokoulujen yhteistyöhankkeessa (BSR-Eagle). Internetsivuillamme on oma osio luontokoulutoiminnalle sekä linkki vuonna 2005 ilmestyneeseen luonto- ja ympäristökouluesitteeseen.

4.4.4. Muu yhteistyö

Seura järjesti toukokuussa yhteistyössä SLU:n kanssa ympäristökasvatuskoulutuksen "Vaikuttava juttu – toiminnallisia ja osallistavia menetelmiä ympäristötyöhön". Koulutukseen osallistui SLU:n eri lajiliitoissa toimivia henkilöitä sekä seuran jäseniä. Lajiliittojen ympäristövastaavat saivat näin työhönsä toiminnallisia menetelmiä ja voimaa jatkaa usein yksinäistäkin puurtamista ympäristöasioiden parissa.

Vuonna 2006 syntyi Maakuntarallin tuloksena useita ympäristökasvatuksen alueellisia yhteistyöverkostoja. Seura päätti tarjota näille alueellisille toimijoille sähköisiä kanaviaan keskinäiseen yhteydenpitoon. Lisäksi seuran organisoimaa valtakunnallista Pyöreän pöydän –toimintamallia siirrettiin aluetasolle. Seura tukee alueellisia Pyöreitä pöytiä käynnistämään toimintaansa.

Seura on mukana Pääkaupunkiseudun kierrätyskeskuksen, Marttaliiton ja virolaisen MTU Taaskasutuksen Uusi Elämä –Uus elu –hankkeessa yhteistyökumppanina. Hanke edistää kestävä elämäntapaa, kohtuullisuutta ja uudelleenkäyttöä. Uusi elämä –hanke monipuolisti vuoden aikana Ympäristökasvatus-lehden sisältöä.

Muista yhteistyötahoista erityisesti mainittakoon ympäristöministeriö, opetusministeriö, Opetushallitus, Kestävän kehityksen toimikunnan koulutusjaosto, alueelliset ympäristökeskukset, Kuntaliitto, Terveystieteiden tutkimuskeskus, Helsingin kaupungin ympäristökeskus, Helsingin opetusvirasto, Helsingin kaupungin Nuorisosiivouksen keskus, Hyvinkään-Riihimäen aikuiskoulutuskeskus, OKKA-säätiö, Suomen luontokoulut, seuran jäsenjärjestöt, Pyöreän pöydän toimijat, Varsinais-Suomen paikallisagendatoimisto, Turun kaupunki, Suomen ympäristöopisto Sykli sekä Vihreä Sivistus- ja Opintokeskus ViSiO. Seuralla oli edustus Siemenpuusäätiön valtuuskunnassa (Merike Niitepöld ja Heli Konivuori).

5. Viestintä

5.1. Yleistä

Vuonna 2006 Suomen Ympäristökasvatuksen Seura julkaisi Ympäristökasvatus-lehteä, esitti kannanottoja ja lausuntoja. Vuoden aikana viestintästrategiamme täsmentyi. Tiedotimme kuukausittain ajankohtaisista ympäristökasvatusasioista.

Seuralla oli tammikuussa yhteinen messupiste Pääkaupunkiseudun kierrätyskeskuksen ja Luonto-Liiton kanssa Educa-messuilla Messukeskuksessa Helsingissä. Marraskuussa seura osallistui yhdessä Oppilaitosten ympäristösertifikaatin kanssa oppilaitosjohdon CREO-messuille. Messuilla jaettiin Ympäristökasvatus-lehteä, infoa seuran toiminnasta ja erityisesti Vihreä lippu -ohjelmasta.

Vihreä lippu näkyi tiedotusvälineissä varsinkin uusien lippujen myöntämisen yhteydessä keväällä ja vuoden lopulla.

5.2. Ympäristökasvatus-lehti

Ympäristökasvatus-lehti on ympäristökasvatusalan merkittävin mediakanava. Lehti edistää keskustelua ympäristökasvatuksen ajankohtaisista aiheista, tiedottaa ympäristökasvatustutkimuksesta, kehittämishankkeista ja innovaatioista sekä edistää verkostoitumista ympäristökasvatuksen alalla.

Lehti ilmestyi vuonna 2006 seuraavasti: ajankohtaisnumerot helmikuussa ja syyskuussa ja teemanumerot toukokuussa ja marraskuussa. Toukokuun teemanumeron teema oli Hyvä elämä. Marraskuussa ilmestyi lehti Estetiikka –teemalla.

6. Talous

Suomen Ympäristökasvatuksen Seuran tärkeimmät tulonlähteet olivat jäsen- ja kurssimaksut, Vihreä lippu –ohjelman osallistumismaksut ja sponsorituki sekä ympäristöministeriön ja opetusministeriön avustukset. Vihreä Sivistys- ja Opintokeskus ViSiO myönsi avustusta Latvian ympäristökasvatusretkeen. Erittäin merkittävää toiminnalle oli Vihreän lipun sponsorirahoitus, johon osallistuivat Suomen NP-Kierrätys Oy, Kuluttajakuitu ry, Jätelaitosyhdistys, Botniarosk ja Turun Seudun Jätehuolto.

Merkittävimmän menoerän muodostivat henkilöstökulut. Lisäksi merkittäviä kuluja muodostui toimitilan vuokrasta, Ympäristökasvatus-lehden ja Vihreä lippu -materiaalin tuottamisesta, koulutuksista sekä tiedotuksesta kopioineen, postituksineen ja internet-kuluineen.

Varsinaisen toiminnan kulut olivat 211 956,23 €. Tilikauden tulos oli 30 395,54 € alijäämäinen. Tilikauden tulos selittyy syksyn panostuksella Vihreä lippu –ohjelmaan eli toisen Vihreä lippu –työntekijän palkkauksella syksyksi ja toimiston muuttokuluilla. Lisäksi kustannuspaikka 5:n eli Ekojen ja Ökyjen kaikki tuotot ovat tulleet jo vuonna 2005, mutta kuluja on jäänyt vielä vuodelle 2006 yli 7 000 euron edestä. Alijäämä katetaan edellisten vuosien ylijäämällä.

LIITE

Ekoarki -hankkeen määrälliset tavoitteet ja niiden toteutuminen:

		2006	
		Tavoite	Toteuma
Toimintaryhmät			
	asukkaiden toteuttamia	3	4
Toimintaan osallistuu, henkeä		20-60	100
Kurssit ja koulutukset			
	kasvattajille koulutuksia	7	11
	kasvattajille tapaamisia	3	16
	asukkaille koulutuksia	7	26
	yrittäjille koulutuksia	2	0
Kursseille ja koulutuksiin osallistuu			
	asukasta	40	531
	kasvattajaa	100	214 tapaamiset 94 koulutukset
Ympäristöneuvonta ja -kasvatus			
Neuvontaa			
	neuvontatunteja	200	496
Kasvattajien toteuttamia			
	retkiä, tapahtumia	15	yli 100
	työryhmiä ja -pajoja	3	4
	kestävän kehityksen ohjelmia	3	5
Kierrätys- ja yhteiskäyttöpalvelut			
Kierrätyspiste			
	kautta kulkee ilmaistavaraa, kpl	20 000	55 000
	kaupassa Kierrätyskeskuksen myymä kierrätystavara, kpl		23 000
	vähentää syntyvän jätteen määrää, kg	75 000	72 500/156 500*
Viestintä ja kokemusten jakaminen			
	Tapahtumat	2	11
	Julkaisut	4-5	9
	Näyttelyt	2	6
	Tavoittavat, henkeä	3 000	20 200
	Lehtiartikkelit	4	15
	Verkkosivuja	2	3

Erityisesti kasvattajille, kouluille ja päiväkoteihin suuntautunut Ekoarki-hankkeen toiminta Vantaalla:

Kasvattajille suunnatut koulutukset, yhteistyössä Lähiluonto -hankkeen kanssa (69)

25.1. Lasten maapalloretki (4)

- 20.4. Matikkaa ulkona pelaten ja leikkien (15)
- 28.-29.4. Kokemuksellisen draaman työkalupakki (8)
- 6.9. Vihreä lippu –mikä se on? (3)
- 30.9. Kasviväreillä maalaaminen (20)
- 29.9. Jättemäärät pienemmäksi ja kierrätyskuuntoon teemakoulutus (3)
- 8.11. Hiljainen hyönteinen, kouluttaja: Tuletar ry (16)

Kasvattajille suunnatut tilauskoulutukset ja kasvattajien kustantaminen muiden järjestämille maksullisille kursseille (25)

- 26.9. Vantaan nuorisotoimi: nuorisotalojen toiminnan kehittämissyhmä: Kestävä kehitys nuorisotoimen perustoiminnassa ja leireillä (20)
- 31.10. Itä-Hakkilan ala-asteen esi- ja alkuopetus: Lennu Liito-orava ja suuri mysteeri –materiaalikoulutus (2) huhtikuu 06 Metsämörriohjaajan peruskurssi, järj. Suomen Latu (1)
- 23.9. Mytyskurssi järj. Vantaan Luontokoulu (1)
- 7-8.10. Metsämörriohjaajan peruskurssi järj. Vantaan Luontokoulu (1)

Kasvattajien tapaamiset yhteistyössä Lähiluontohankkeen kanssa (214)

- 22.11.2005 Hevoshaan koulun opettajankokous (26)
- 30.11.2005 Hakunilanrinteen koulun opettajankokous (28)
- 10.1. Sotungin koulun kehittämissyhmä (5)
- 30.1. Pallastunturintien koulun opettajankokous (18)
- 3.2. Hakunilan-Länsimäen päivähoitoyksiköiden johtajien kehittämispäivä (20)
- 16.2. Hakunilan koulu (20)
- 27.2. Aisakellon päiväkotit (5)
- 27.2. Suitsikujan päiväkotit (9)
- 2.3. Sotungin lukion rehtori (1)
- 2.3. Vartiokujan ph-yksikkö, Latupuiston pk, Rajakylän pk, Keihäspuiston ph-yksikkö (19)
- 4.3. Sotungin lukio (20)
- 27.4. Vantaan SRKn lapsityö (8)
- 4.5. Vantaan srkn nuorisotyö (20)
- 30.5. Sotungin lukion liikunnan opettaja (1)
- 20.6. Maapalloretki materiaalia koekäyttäneiden palautetilaisuus (4)
- 5.9. Rajakylän (10)

Opetuksen kehittämishankkeet (n 1640)

- Västersundom skola – ympäristöteemapäivä (n 90)
- Päiväkotien jäteneuvontaa (Latupuiston pk, Keihäspuiston pk)
 - Keihäspuisto: jätehuollon parannus, kartonkitölkkien keräys, voiko paperia viedä talonyhtiön astiaan (n 40)
 - Latupuiston pk: paperipyyhkeet, kartonkikeräys (n 60)
- Hakunilan yläkoulun kestävä kulutus –teema, (n 200)
 - 6-8-luokkalaistille, 13h
 - kestäviä näkökulmia arkisiin asioihin; kosmetiikka, vaatteet, pikaruoka jne.
- Sotungin lukion erilainen oppimispäivä (n 80)
 - vihreän draaman työpaja
- Sotungin koulun 8 luokkalaisten kemian kurssi (n 25)
 - ekologisen selkärepun, tuotteen elinkaaren ja kestävä kehityksen termit sekä tietovisa aiheesta, 2h
- Sotungin lukion taksvärkkipäivän oheisohjelma – valokuvasuunnistusradan tekeminen koulun käyttöön (18)
 - lukion oppilaat, jotka eivät osallistuneet taksvärkkiin, kuvasivat, printtasivat ja laminoivat koulun liikunnan opettajien käyttöön Hakunilan alueelta valokuvasuunnistusradan
- Sotungin lukion tuunauskurssi tilaustyönä Hakunilan Käsityökeskukselta (10)
 - vanhasta uutta valinnaisen käsityön kurssi, 15 h
- Sotungin lukion vihreälippu kurssi (5)
 - Vihreä lippu ohjelman käynnistämiseen tähtäävä lukion valinnainen kurssi, 30 h

- ensimmäinen laatuaan Suomessa, suunnittelu ja toteutus Jaana Hiltunen
- Sotungin lukion liikunta- ja terveysprojekti (n 70)
 - liikunnan ja terveystiedon opetukseen ympäristönäkökulmaa
 - suunnittelu ja ohjaus Tiina Väärämäki
- Sotungin yläasteen ja lukion Vihreä lippu –projektien käynnistäminen (n 590+n 450)
 - tiedotustilaisuuksia opettajille, ympäristötiimin ja raadin toiminnan tukeminen